

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดน ทำให้คนไทยต้องการแข่งขันกับคนในสังคมโลกในด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเพิ่มสมรรถภาพของ คนไทยให้มีความสามารถในการพึ่งตนเองให้มากขึ้น และความสามารถในการพึ่งพาตนเองนี้ จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานที่สำคัญ คือ ต้องเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถสร้าง ความรู้ด้วยตนเองรู้จักนำความรู้ที่สร้างขึ้น ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ (ศิริกาญจน์ โกสุม และ ดารณี คำวังนัง, 2544 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) หมวด 4 มาตรา 22 ที่ว่า การจัดการศึกษา ต้องเน้นให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่อง

การศึกษามีความสำคัญสูงสุดและมีบทบาทต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศปัจจุบัน การศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามยุคสมัย ทำให้มีการจัดระบบการศึกษา และแนวการจัดการศึกษาใหม่ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาของไทย มุ่งพัฒนา คนให้มีศักยภาพสูงสุดในการดำรงชีวิตและร่วมกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และแสดงให้เห็น ถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนก็คือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) มี แนวทางในการจัดพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาตามมาตรา 6 กล่าวว่า เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้านสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการ ศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้จัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำ ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน

สาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า การจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต้องน่าสนใจชวนติดตาม เข้าใจง่ายเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและพัฒนาให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง สำหรับแนวคิดปรัชญาการศึกษาแนวใหม่มีความเชื่อว่า การศึกษาคือการเรียนรู้ ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้จึงยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกถึงศักยภาพหรือความรู้ความสามารถของตน ด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง (Learning by doing) แล้วสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาเอง ทำให้ผู้เรียนกลายเป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้ หรือเป็นผู้นำตนเอง

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ก็คือ การนำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งปัจจุบันบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนเปลี่ยนไปจากเดิมคือ ผู้เรียนจะต้องรู้วิธีเรียนให้ประสบผลสำเร็จ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ รู้วิธีคิด วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สามารถใช้ทักษะทางภาษาเพื่อการอภิปราย การรายงาน การแสวงหาความรู้ สามารถจดบันทึก ความรู้ จัดหมวดหมู่ความรู้และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ และข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีจุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม (ชนาธิป พรกุล. 2543 : 149) ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสร้างผลงานด้วยตนเอง จากประสบการณ์สอนภาษาไทย ผู้วิจัยได้วางแผนการสอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผลการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้คือร้อยละ 75 กล่าวคือปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 - 2548 ได้คะแนนร้อยละ 69 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งยังไม่บรรลุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นด้วยการค้นคว้าหาวิธีการที่เหมาะสมและสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับวิชาภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และเปลี่ยนวิธีการเรียนจากการเน้นเนื้อหาและการท่องจำมาเป็นแบบที่เน้นการถามคำถาม การค้นคว้าทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญของการศึกษาในทุกระดับชั้น และภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่การติดต่อสื่อสาร การสอนวิชาภาษาไทยเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นพื้นฐานทางภาษา ในการแสวงหาความรู้และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งผู้สอนต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้อง เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

จากผลของการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีผลการประเมินเพียงร้อยละ 62 จะเห็นได้ว่าคุณภาพทางการศึกษาวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ดังนั้นจึงควรพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้อยู่ในระดับดีและมีประสิทธิภาพสูง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การสอนแบบบูรณาการ คือการนำเอาศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องมาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะเป็นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นที่การสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยครูกับอีกวิธีหนึ่งคือการสอนแบบใช้คำถาม ถ้าคำตอบนั้น เป็นการใช้คำถามเพื่อจูงใจและช่วยทำให้เกิดการค้นคว้าหาคำตอบ คือเป็นการเรียนรู้ที่ค้นพบด้วยตนเอง และนักเรียนมีโอกาสรู้ผลของการกระทำของตนเองทันที โดยมีการตรวจสอบคำตอบด้วยตนเองทันทีเมื่อทำเสร็จจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนการสอนมากขึ้น

จากแนวคิดและรูปแบบการสอนดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าการสอนแบบบูรณาการกับแบบการใช้คำถามล่าคำตอบนั้น จะช่วยให้ผลการเรียนรู้ด้านความรู้และด้านทักษะกระบวนการ กลุ่มของนักเรียนพัฒนาขึ้นมากน้อยเพียงใด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนและการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการการเรียนรู้แบบบูรณาการกับแบบใช้คำถามล่าคำตอบ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับแบบใช้คำถามล่าคำตอบ

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นประโยชน์สำหรับครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในการนำเอาวิธีการสอนแบบบูรณาการและแบบการใช้คำถาม ถ้าคำตอบไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีผลการเรียนรู้ด้านความรู้และทักษะกระบวนการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเซนต์จอห์น บัณฑิต อำเภอสวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 109 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเซนต์จอห์น บัณฑิต อำเภอสวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการดำเนินการสุ่มตัวอย่าง โดยการจับสลากมา 2 ห้อง จากจำนวน 3 ห้อง แล้วนำมาเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนแบบบูรณาการ และ 2) กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนแบบใช้คำถาม ถ้าคำตอบ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ มี 2 วิธี ได้แก่

2.1.1 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2.1.2 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม ถ้าคำตอบ

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลการเรียนรู้ด้านความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

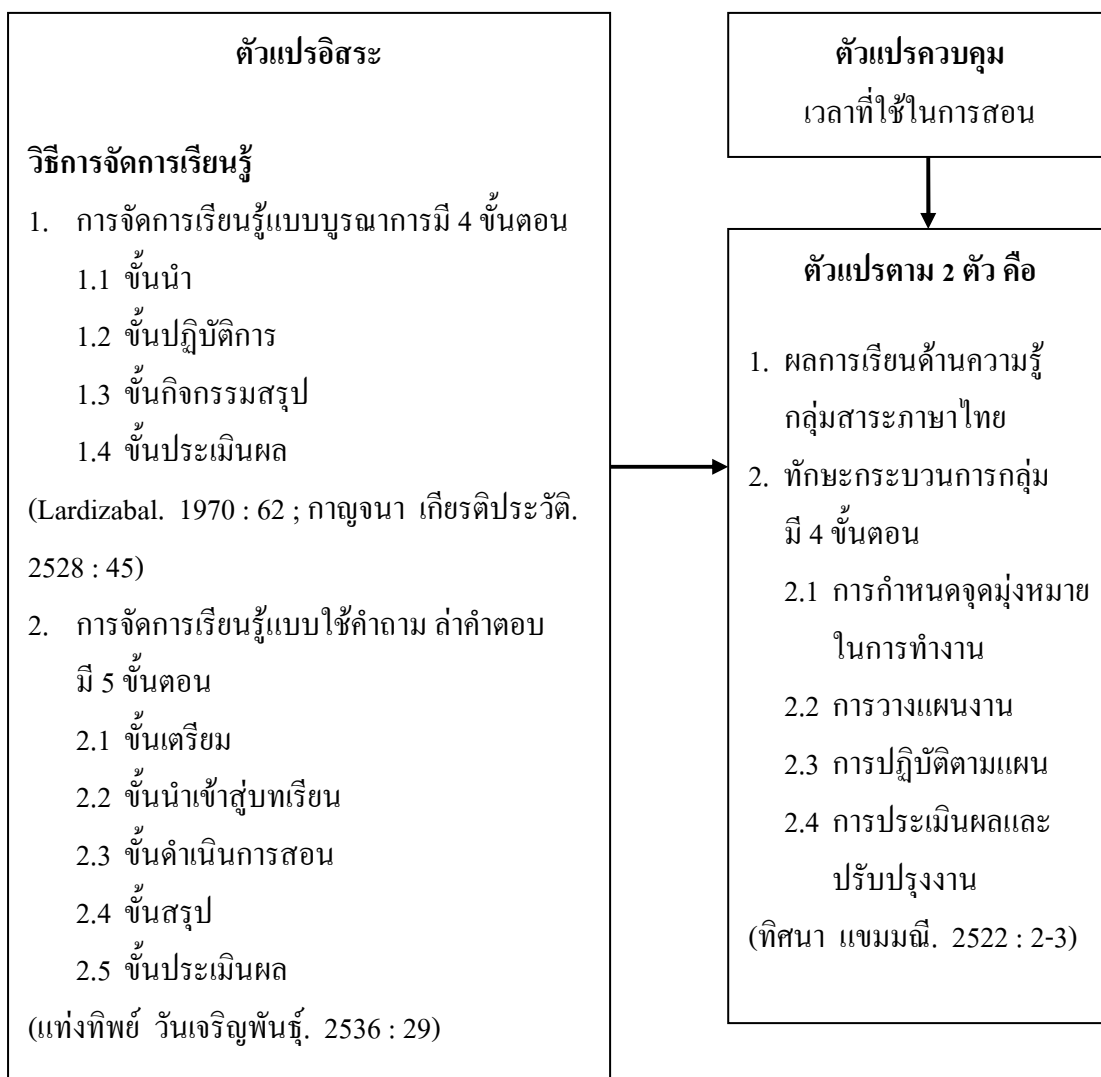
2.2.2 ทักษะกระบวนการกลุ่ม

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้ง 2 กลุ่มใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 20 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ซึ่งทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) 1 ชั่วโมง ดำเนินการสอน 18 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน (Post-test) 1 ชั่วโมง

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจที่จะเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ที่เรียนแบบบูรณาการกับแบบใช้คำถาม ล่าคำตอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่เป็นประสบการณ์ตรงที่เชื่อมโยงผสมผสาน โครงสร้างของเนื้อหาเข้าด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่เป็นแกนหลักในการเชื่อมโยงและผสมผสานเนื้อหารวมกันและเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สมดุลระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้แบบองค์รวม มีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น พร้อมทั้งจะประมวลประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม ถ้าคำตอบ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูใช้คำถามเพื่อจูงใจ ช่วยให้นักเรียนได้แสวงหาคำตอบที่ต้องการให้ได้ตามเวลาที่กำหนด โดยจัดให้นักเรียนคิดวางแผนการค้นคว้าหาคำตอบจากเอกสารที่ครูจัดให้แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบ ซึ่งคำถามจะมีลักษณะจากง่ายไปหายาก โดยครูใช้คำถามหรือข้อความที่เป็นประโยชน์หา บัตรคำถามที่เป็นรูปภาพ เพื่อช่วยให้นักเรียนอยากที่จะค้นหาคำตอบ

ผลการเรียนรู้ด้านความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง คะแนนจากการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ทำการทดลอง ซึ่งพิจารณาจากคะแนนของกลุ่มทดลองที่ทำการสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบสอบวัดผลการเรียนด้านความรู้วิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทักษะกระบวนการกลุ่ม หมายถึง คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม ความตั้งใจในการเรียน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม การตรงต่อเวลาในระหว่างกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การสังเกตตามแบบฟอร์มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้ด้านความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับแบบการใช้คำถาม ถ้าคำตอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความแตกต่างกัน

2. ทักษะกระบวนการกลุ่มของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการใช้คำถาม ถ้าคำตอบที่มีความแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้สอนสามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบใช้คำถามล่าคำตอบไปประยุกต์ใช้เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ต่อไป